32001Y0203(02)

3.2.2001 URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI C 37/3

Smernice skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja

(2001/C 37/03)

A. UVOD

1. Leta 1994 je Komisija sprejela smernice Skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja [1], ki so prenehale veljati 31. decembra 1999. Skladno s točko 4.3 smernic je leta 1996 opravila pregled in zaključila, da spremembe medtem niso potrebne. Dne 22. decembra 1999 je sklenila, da bo podaljšala veljavnost smernic do 30. junija 2000 [2]. Dne 28. junija 2000 je sklenila, da bo podaljšala veljavnost smernic do 31. decembra 2000 [3].

2. Od sprejema smernic leta 1994 so se ukrepi na področju okolja razvili na pobudo držav članic in Skupnosti ter na svetovni ravni predvsem po sprejetju Kiotskega protokola. Države članice pogosteje dodeljujejo državno pomoč na primer v energetskem sektorju, pomoč, ki jo dodeljujejo, pa je pogosto v oblikah, ki do nedavnega niso bile običajne, kot so na primer zmanjševanja davkov ali davčne oprostitve. V porastu so tudi nove oblike pomoči za tekoče poslovanje. Komisija mora torej sprejeti nove smernice, ki so potrebne za to, da bi seznanili države članice in podjetja s kriteriji, ki jih bo Komisija uporabljala pri ugotavljanju, ali je načrtovana pomoč v državah članicah skladna s skupnim trgom.

3. Na podlagi člena 6 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti je treba cilje okoljske politike vključiti v politiko Skupnosti o nadzoru pomoči v okoljevarstvenem sektorju, predvsem za spodbujanje trajnostnega razvoja. Konkurenčna politika in okoljska politika si ne nasprotujeta, le zahteve za varstvo okolja je treba vključiti v opredelitev in izvajanje konkurenčne politike, predvsem za pospeševanje trajnostnega razvoja [4].

4. Vendar pa upoštevanje dolgoročnih okoljskih zahtev ne pomeni, da je treba odobriti vso pomoč. Upoštevati je treba učinke, ki jih lahko ima pomoč na trajnostni razvoj in celovito uporabo načela „onesnaževalec plača“. Nekatere oblike pomoči nedvomno prestanejo te preskuse, predvsem če omogočajo doseganje visoke ravni varstva okolja in se pri tem izogibajo navzkrižjem z načelom internalizacije stroškov. Druge oblike pomoči pa lahko, poleg tega da škodljivo vplivajo na trgovino med državami članicami in na konkurenco, nasprotujejo načelu „onesnaževalec plača“ in ovirajo nastajanje procesa trajnostnega razvoja. Do tega lahko pride na primer v primeru, ko je pomoč namenjena samo olajšanju usklajevanja z novimi obveznimi standardi Skupnosti.

5. Komisija po teh smernicah torej ugotavlja, ali in pod kakšnimi pogoji se državna pomoč lahko šteje kot potrebna za zagotavljanje varstva okolja in trajnostnega razvoja, ne da bi pri tem nesorazmerno učinkovala na konkurenco in gospodarsko rast. Takšno analizo je treba opraviti glede na nauke, ki jih je mogoče izvleči iz delovanja smernic iz leta 1994, in glede na spremembe v okoljski politiki, do katerih je prišlo od takrat.

B. OPREDELITVE IN PODROČJE UPORABE

6. Koncept varstva okolja: za namene teh smernic Komisija „varstvo okolja“ opredeljuje kot vse ukrepe, namenjene odpravi ali preprečevanju škode našemu fizičnemu okolju ali naravnim virom, ali spodbujanje učinkovite uporabe takšnih virov.

   Komisija ukrepe varčevanja z energijo in uporabo obnovljivih virov energije šteje za ukrepe varstva okolja. Ukrep varčevanja z energijo je treba med drugim razumeti kot ukrep, ki podjetjem omogoča, da zmanjšajo količino energije, ki jo porabijo v proizvodnem ciklusu. Zasnova in izdelava strojev ali prevoznih sredstev, ki jih je mogoče upravljati z manjšo količino naravnih virov, nista zajeti v te smernice. Ukrepi v obratih ali drugih proizvodnih enotah, ki so namenjeni izboljšanju varnosti ali higiene, so pomembni in so lahko upravičeni do nekaterih vrst pomoči, vendar niso zajeti v te smernice.

   Koncept internalizacije stroškov: v teh smernicah „internalizacija stroškov“ pomeni načelo, da je treba vse stroške, povezane z varstvom okolja, vključiti v proizvodne stroške podjetja.

   Načelo „onesnaževalec plača“: to je načelo, ki pravi, da mora stroške ukrepov za boj proti onesnaževanju nositi onesnaževalec, ki onesnaževanje povzroča.

   Onesnaževalec: onesnaževalec je oseba, ki neposredno ali posredno škoduje okolju ali ki ustvarja pogoje za takšno onesnaževanje [5].

---

[1] UL C 72, 10.3.1994, str. 3.
[2] UL C 14, 19.1.2000, str. 8.
[3] UL C 184, 1.7.2000, str. 25.
[4] Komisija je navedla svoj namen o vključevanju okoljske politike tudi v druga politična področja v delovnem dokumentu z dne 26. maja 1999 z naslovom „Vključevanje vidikov okolja v vsa ustrezna politična področja“ in v poročilu helsinškemu Evropskemu svetu o vključevanju okoljskih zadev in trajnostnega razvoja v politike Skupnosti (SEC(1999) 1941 končna različica).
[5] Priporočilo Sveta z dne 3. marca 1975 o razporejanju stroškov in ukrepih organov oblasti za okoljske zadeve (UL L 194, 25.7.1975, str. 1).

Cene, ki odsevajo stroške: to načelo pravi, da morajo cene blaga ali storitev vsebovati zunanje stroške, ki so povezani z negativnim vplivom na okolje pri njihovi proizvodnji in trženju.

Standard Skupnosti: obvezni standard Skupnosti, ki določa stopnje, ki jih je treba doseči pri varstvu okolja, in obveznost na podlagi zakonodaje Skupnosti uporabe najboljših razpoložljivih tehnik (NRT) ([1]), ki ne zahteva pretiranih stroškov.

Obnovljivi viri energije: obnovljivi nefosilni viri energije, namreč energija vetra, sončna energija, geotermalna energija, energija morskega valovanja, energija plime in oseke, energija vodnih elektrarn kapacitete pod 10 MW in energija biomase, pri čemer je biomasa opredeljena kot proizvod kmetijstva in gozdarstva, rastlinskih odpadkov iz kmetijstva, gozdarstva in živilske industrije ter neobdelanih odpadkov lesa in plute ([2]).

Električna energija, pridobljena iz obnovljivih virov energije: električna energija, ki jo proizvajajo elektrarne z uporabo izključno obnovljivih virov energije in del električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije v mešanih elektrarnah, ki uporabljajo tradicionalne vire energije predvsem za nujne primere ([3]).

Okoljski davek: „Ena izmed značilnosti okoljskega davka je, da ima njegova obdavčljiva osnova jasen negativen učinek na okolje. Davek se šteje kot okoljski tudi v primeru, ko ima manj jasen, vendar ravno tako razločen pozitiven učinek na okolje. […] Na splošno morajo države članice prikazati predvideni učinek davka na okolje […].“ ([4]).

7. Obseg uporabe: Te smernice se uporabljajo za pomoč ([5]) za varstvo okolja v vseh sektorjih, ki jih ureja Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, vključno s tistimi, ki jih urejajo posebna pravila Skupnosti o državni pomoči (jeklarstvo ([6]), ladjedelništvo, motorna vozila, sintetična vlakna, promet in ribištvo), vendar razen področja, ki ga urejajo smernice Skupnosti za državno pomoč v kmetijskem sektorju ([7]). Te smernice se uporabljajo za ribištvo in akvakulturo, ne glede na uporabo določb iz Uredbe Sveta (ES) 2792/99 z dne 17. decembra 1999, ki določa natančna pravila in režim za strukturno pomoč Skupnosti v ribolovnem sektorju([8]) in iz smernic za preučevanje državne pomoči v sektorjih ribištva in akvakulture ([9]). Za državno pomoč za raziskave in razvoj na področju okolja se uporabljajo smernice iz okvira Skupnosti za državno pomoč za raziskave in razvoj ([10]). Prav tako Komisija meni, da značilnosti pomoči za dejavnosti okoljskega usposabljanja ne opravičujejo ločene obravnave takšne pomoči, zato jo bo preučila skladno z določbami Uredbe Komisije (ES) št. 68/2001 z dne 12. januarja 2001 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za pomoč za usposabljanje ([11]).

Na podlagi člena 3 Sklepa Komisije 2496/96/ESPJ z dne 18. decembra 1996, ki določa pravila skupnosti za pomoč jeklarski industriji ([12]), se pomoč za varstvo okolja v jeklarski industriji še naprej preučuje skladno s smernicami Skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja, ki so bile objavljene v Uradnem listu Evropskih skupnosti C 72 z dne 10. marca 1994, do izteka veljavnosti Pogodbe o ustanovitvi ESPJ.

Te smernice se ne uporabljajo za nasedle stroške, ki bodo obravnavani posebej ([13]). Komisija poudarja, da na podlagi Uredbe Komisije (ES) št. 69/2001 z dne 12. januarja 2001 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za pomoč *de minimis* ([14]), pomoč, ki ne presega 100 000 evrov na podjetje v obdobju treh let, ni zajeta v člen 87. Ta uredba pa se ne uporablja za kmetijstvo, ribištvo in promet niti za sektorje, ki jih ureja Pogodba o ustanovitvi ESPJ.

([1]) Koncept najboljših razpoložljivih tehnik je v zakonodajo Skupnosti uvedla Direktiva Sveta 76/464/EGS z dne 4. maja 1976 o onesnaževanju, ki ga povzročajo nekatere nevarne snovi odložene v vodno okolje Skupnosti (UL L 129, 18.5.1976, str. 23), ponovno pa se je pojavilo v rahlo spremenjeni obliki v Direktivi Sveta 84/360/EGS z dne 28. junija 1984 o preprečevanju onesnaževanja zraka prek industrijskih obratov (UL L 188, 16.7.1984, str. 20). Direktiva Sveta 96/61/EGS z dne 24. septembra 1996 o celovitem preprečevanju onesnaževanja in o nadzoru (UL L 257, 10.10.1996, str. 26; „Direktiva IPPC“) je razvila in potrdila ta koncept. Področje uporabe direktive IPPC zajema industrijske obrate z visokim potencialom onesnaževanja. Direktiva se od novembra 1999 uporablja za nove obrate ali obstoječe obrate, ki so bili bistveno spremenjeni. Obstoječi obrati morajo biti usklajeni s pravili Direktive IPPC do oktobra 2007. Dotlej se še naprej uporabljajo določbe zgoraj omenjenih direktiv o konceptu NRT. Standardov, to je mejnih vrednosti emisij ali porabe, ki temeljijo na uporabi najboljših razpoložljivih tehnik, praviloma ne določa Skupnost ampak državni organi.

([2]) To opredelitev vsebuje predlog Komisije za Direktivo Parlamenta in Sveta o pospeševanju proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov na notranjem trgu elektrike (UL C 311 E, 31.10.2000, str. 320). Ko bosta Parlament in Svet direktivo sprejela, bo Komisija uporabila opredelitev v končnem besedilu.

([3]) Glej opombo 7.

([4]) Okoljski davki in bremenitve na enotnem trgu (COM(97) 9 končna različica, 26.3.1997).

([5]) Namen teh smernic ni obravnava koncepta državne pomoči, ki izhaja iz člena 87(1) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in iz sodne prakse Sodišča Evropskih skupnosti ter Prvostopenjskega sodišča.

([6]) V mejah določenih v drugem odstavku točke 7.

([7]) UL C 28, 1.2.2000, str. 2.

([8]) UL L 337, 30.12.1999, str. 10.

([9]) Komisija poudarja, da te smernice zadevajo le okoljsko pomoč, ne glede na uporabnost drugih določb, ki urejajo državno pomoč, ob upoštevanju omejitev iz pravil o kombinaciji pomoči iz točke 74 spodaj.

([10]) UL C 45, 17.2.1996, str. 5.

([11]) UL L 10, 13.1.2001, str. 20.

([12]) UL L 338, 28.12.1996, str. 42.

([13]) Nasedli stroški so tisti stroški, ki jih nosijo podjetja zaradi obveznosti, ki so jih sprejela in jih ne morejo več izpolnjevati zaradi liberalizacije zadevnega sektorja.

([14]) UL L 10, 13.1.2001, str. 30.

C. POLITIKA ZA NADZOR DRŽAVNE POMOČI IN OKOLJSKA POLITIKA

8. V letih od 1970 do 1990 je bil pristop politike Skupnosti o okolju predvsem sanacijski. Osredotočena je bila predvsem na standarde, ki naj bi odražali glavne cilje okoljske politike.

9. Peti akcijski program o okolju, ki je bil sprejet leta 1993, z naslovom „V smeri trajnosti“ [1], predstavlja prelom s takšnim pristopom. Program poudarja potrebo po izvajanju dolgoročne politike in spodbuja trajnostni razvoj. Njegov cilj je na trajni osnovi združiti razvoj evropskega gospodarstva s potrebo po varovanju okolja. Delovanje Skupnost ne sme biti več omejeno le na odzivanje na okoljske težave, ampak morajo biti, kot je izrecno določeno v členu 6 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, kot je bil slednji spremenjen z Amsterdamsko Pogodbo, okoljevarstvene zahteve vključene v opredelitev in izvajanje vseh politik in aktivnosti Skupnosti ter morajo pospeševati aktivno vključevanje družbeno-gospodarskih nosilcev dejavnosti.

10. Člen 174 Pogodbe tudi določa, da mora politika Skupnosti temeljiti na načelu „onesnaževalec plača“. Stroške, povezane z varstvom okolja, morajo podjetja internalizirati kakor vse druge proizvodne stroške. Za izvajanje te politike bo Skupnost uporabljala vrsto instrumentov: urejanje s predpisi in predvsem sprejem standardov, pa tudi prostovoljne sporazume ali ekonomske instrumente.

11. Leta 1996 je Komisija sestavila poročilo o napredku petega akcijskega programa o okolju. Poročilo pravi, da so celotna strategija in cilji programa še vedno veljavni. Pravi, da ni dvoma o tem, da je bil dosežen napredek pri združevanju okoljskih in trajnostnih vidikov v druge politike Skupnosti. Še vedno pa ni prišlo do resnične spremembe odnosa pri vseh zainteresiranih strankah: oblikovalcih politike, podjetjih in najširši javnosti. Pomembno je razviti koncept deljene odgovornosti za okolje in osveščati javnost o perečih zadevah.

12. Leta 1999 je Komisija sprejela globalno oceno petega akcijskega programa. Ocena je pokazala, da je bil napredek v celoti manjši pri spreminjanju gospodarskih trendov in oblik ravnanja, ki škodujejo okolju, čeprav je program osvestil uporabnike, državljane in ljudi, ki sprejemajo odločitve v drugih sektorjih, o potrebi po aktivnem varovanju okolja.

13. Ocena je tudi pokazala, da „postaja vedno bolj jasno, da škoda, povzročena okolju, predstavlja stroške za družbo v celoti, in nasprotno, da okoljski ukrepi lahko koristijo gospodarski rasti, zaposlovanju in konkurenčnosti“ ter da „učinkovita uporaba načela ‚onesnaževalec plača‘ in popolna internalizacija stroškov za onesnaževalce ostajata kritičen proces“ [2].

14. Politika Komisije o nadzoru državne pomoči za okolje mora zato izpolnjevati dve glavni zahtevi:

(a) zagotavljati konkurenčno delovanje trgov ob spodbujanju dovršitve skupnega trga ter povečevanja konkurenčnosti podjetij;

(b) zagotavljati, da se okoljevarstvene zahteve vključujejo v opredelitev in izvajanje konkurenčne politike, predvsem za spodbujanje trajnostnega razvoja. Komisija verjame, da je internalizacija stroškov prednostni cilj, ki ga je mogoče doseči na različne načine, med drugim tudi z instrumenti, ki temeljijo na tržnih zakonih ali tistih, ki temeljijo na regulativnem pristopu, ker so to najučinkovitejša sredstva za doseganje zgoraj opisanih ciljev.

15. Internalizacija stroškov pomaga zagotavljati, da cene natančno odsevajo stroške, če gospodarski subjekti razporejajo svoja finančna sredstva na podlagi cen blaga in storitev, ki jih želijo kupovati. Poročilo o napredku petega akcijskega programa poudarja, da ta cilj ni bil dosežen, ker cene ne odsevajo ekoloških stroškov. To otežuje osveščanje javnosti in pospešuje prekomerno izkoriščanje naravnih virov.

16. Če bi zagotovili, da bodo cene odsevale stroške na vseh stopnjah gospodarskih procesov, bi se vsi udeleženci najbolje zavedeli stroškov varovanja okolja. Poleg tega, da lahko škodljivo vpliva na trgovino in konkurenco, državna pomoč škoduje tudi temu cilju, saj nekaterim podjetjem omogoča, da umetno znižujejo stroške in potrošnikom ne prikažejo stroškov varstva okolja. Dolgoročno torej nekatere oblike državne pomoči škodujejo ciljem trajnostnega razvoja.

17. Smernice Skupnosti o državni pomoči, ki jih je Komisija sprejela leta 1994, tvorijo sestavni del te politike Skupnosti. Na splošno se zdi, da načelo „onesnaževalec plača“ in potreba po internalizaciji stroškov podjetij, ki so povezani z varstvom okolja, nasprotujeta dodeljevanju državne pomoči.

18. Vendar pa smernice kažejo, da je pomoč mogoče upravičiti v dveh primerih:

(a) v nekaterih posebnih okoliščinah, v katerih še ni mogoče, da bi podjetja internalizirala vse stroške, in pomoč torej lahko predstavlja **začasno drugo najboljšo možno rešitev** s spodbujanjem podjetij, da se prilagodijo standardom;

[1] UL C 138, 17.5.1993, str. 1.

[2] Evropsko okolje: kakšne so smeri za prihodnost? Globalna ocena programa politike in ukrepov Evropske skupnosti o okolju in trajnostnem razvoju „V smeri trajnosti“ (COM(1999) 543 končna različica z dne 24.11.1999).

(b) pomoč je lahko tudi **spodbuda** podjetjem, da izboljšajo standarde ali da nadalje investirajo v zmanjševanje onesnaževanja, ki ga povzročajo njihovi obrati.

19. V smernicah Skupnosti, sprejetih leta 1994, je Komisija zavzela stališče, da v nekaterih primerih popolna internalizacija stroškov še ni mogoča in je pomoč lahko začasno potrebna. Od leta 1994 pa je vendarle prišlo do naslednjih sprememb:

(a) od sprejema petega akcijskega programa o okolju, ki je bil že osnovan na načelu „onesnaževalec plača“ in internalizaciji stroškov, so imela podjetja sedem let časa, da se prilagodijo postopni uporabi tega načela;

(b) poročilo Komisije iz leta 1996 o napredku petega akcijskega programa in ocena iz leta 1999 ponovno potrjujeta potrebo po internalizaciji stroškov in uporabi tržnih instrumentov za večji napredek pri izboljševanju razmer v okolju;

(c) uporabo tržnih instrumentov in ustrezno oblikovanje cen priporoča tudi Kiotski protokol o podnebnih spremembah.

20. Stališče Komisije je torej, da pomoč ne sme več nadomeščati internalizacije stroškov. Če naj se dolgoročno upoštevajo okoljske zahteve, morajo cene natančno odsevati stroške, stroške za varstvo okolja pa je treba v celoti internalizirati. Komisija zato meni, da pomoč ni upravičena v primerih, ko so investicije namenjene le temu, da se podjetja uskladijo z novimi ali obstoječimi tehničnimi standardi Skupnosti. Po njenem mnenju pa mora biti mogoče dodeljevati pomoč malim in srednje velikim podjetjem za prilagajanje novim standardom Skupnosti v obdobju treh let od sprejetja takšnih standardov zato, da bi zadostili posebnim težavam takšnih podjetij. Pomoč pa je lahko koristna, če služi kot spodbuda za doseganje stopnje varstva, ki je višja od tiste, ki jo zahtevajo standardi Skupnosti. To je v primeru, ko država članica sklene, da bo sprejela standarde, ki so strožji od standardov Skupnosti, da bi dosegla višjo stopnjo varstva okolja. To velja tudi v primeru, ko podjetje investira v varstvo okolja več kot zahtevajo najstrožji standardi Skupnosti ali če standardi Skupnosti ne obstajajo.

21. Ni se pa pokazalo, da bi imela pomoč takšen spodbujevalen vpliv v primeru, ko je namenjena le temu, da pomaga podjetjem, da se prilagodijo obstoječim ali novim tehničnim standardom Skupnosti. Takšni standardi predstavljajo skupno zakonodajo, skladno s katero morajo podjetja ravnati in ni potrebno, da bi jim nudili pomoč, da bi jih spodbujali k spoštovanju zakonodaje ([1]).

([1]) Razen malih in srednje velikih podjetij, kot je določeno v točki 20.

Posebnost sektorja energije in zmanjšanje davkov

22. Ker so bile smernice sprejete leta 1994, je prišlo v sektorju energije do večjih sprememb, ki jih je treba upoštevati.

23. Nekatere države članice so sprejele, sprejemajo ali bi lahko sprejele davke, ki prispevajo k varstvu okolja. V nekaterih primerih se oprostitve ali zmanjšanja davkov priznajo podjetjem v posebnih kategorijah, da jih ne bi postavili v težek konkurenčni položaj. Komisija meni, da takšni ukrepi lahko predstavljajo državno pomoč v smislu člena 87 Pogodbe. Škodljive učinke takšne pomoči pa lahko odtehtajo pozitivni učinki sprejetja davkov. Če so torej takšne izjeme potrebne, da bi zagotovili sprejetje ali nadaljnjo uporabo davkov za vse izdelke, Komisija meni, da so sprejemljivi, pod določenimi pogoji in v omejenem času. To obdobje lahko traja 10 let, če so pogoji izpolnjeni. Po tem času lahko države članice še naprej znova priglašujejo zadevne ukrepe Komisiji, ki lahko sprejme enak pristop v svoji analizi, upoštevajoč pozitivne rezultate v okolju.

24. V zadnjih letih so države članice tudi sprejele ukrepe za pospeševanje uporabe obnovljivih virov energije ter kombinirane proizvodnje toplote in električne energije, kar Komisija glede na večje ugodnosti za okolje spodbuja. Komisija zato meni, da so ukrepi za spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije ter kombinirane proizvodnje toplote in električne energije, ki predstavljajo državno pomoč, sprejemljivi pod določenimi pogoji. Prepričati pa se je treba, da takšna pomoč ne krši drugih določb Pogodbe ali sekundarne zakonodaje.

D. **SORAZMERNI POMEN OKOLJSKE POMOČI**

25. Podatki iz osmega pregleda državne pomoči v Evropski uniji, v proizvodnem in nekaterih drugih sektorjih ([2]) kažejo, da je okoljska pomoč v letih 1996 in 1998 predstavljala v povprečju le 1,85 % vse pomoči, dodeljene proizvodnemu sektorju in storitvenim dejavnostim.

26. V obdobju od 1994-1999 je bila okoljska pomoč dodeljena predvsem v obliki dotacij. Sorazmerno je bilo zelo malo drugih oblik pomoči: posojil z nižjo obrestno mero, državnih poroštev itd.

27. Kar zadeva sektorje, ki so prejemali pomoč, se je v letih 1998-1999 povečala pomoč zaradi ukrepov v sektorju energije, tako za pospeševanje varčevanja z energijo kot za pospeševanje uporabe novih ali obnovljivih virov energije, predvsem v obliki ekoloških davkov.

([2]) COM(2000) 205 končna različica, 11.4.2000.

E. SPLOŠNI POGOJI ZA ODOBRITEV OKOLJSKE POMOČI

E.1 Pomoč za investicije

E.1.1 *Prehodna pomoč za investicije, ki malim in srednje velikim podjetjem pomaga pri prilagajanju novim standardom Skupnosti*

28. Pomoč za investicije, ki bo malim in srednje velikim podjetjem pomagala pri usklajevanju z novimi standardi, je mogoče odobriti za obdobje treh let od sprejetja novih obveznih standardov Skupnosti do največ 15 % bruto upravičenih stroškov.

E.1.2 *Splošni pogoji za odobritev pomoči za investicije podjetjem, ki izboljšujejo standarde Skupnosti*

29. Pomoč za investicije, ki omogočajo podjetjem, da izboljšujejo veljavne standarde Skupnosti, se lahko odobri v višini, ki ne presega 30 % bruto upravičenih stroškov investicije, kot je določeno v točki 37. Takšni pogoji se uporabljajo tudi za pomoč, ko podjetja investirajo v odsotnosti obveznih standardov Skupnosti ali ko so investicije potrebne, da bi se prilagodila državnim standardom, ki so strožji od veljavnih standardov Skupnosti.

E.1.3 *Investicije v energijo*

30. Investicije za varčevanje z energijo, kot je določeno v točki 6, se štejejo za enakovredne investicijam za spodbujanje varstva okolja. Takšne investicije igrajo pomembno vlogo pri ekonomskem doseganju ciljev Skupnosti za okolje ([1]). Zato so upravičene do pomoči za okolje po osnovni stopnji 40 % upravičenih stroškov.

31. Investicije v kombinirano proizvodnjo toplote in električne energije so tudi lahko upravičene na podlagi teh smernic, če je mogoče dokazati, da so ukrepi koristni za varstvo okolja, ker je učinkovitost konverzije ([2]) posebej velika, ker bodo ukrepi omogočili zmanjšanje porabe energije ali ker bo proizvodni proces manj škodljiv za okolje. V tej zvezi bo Komisija posebej upoštevala vrsto primarne energije, ki se uporablja v proizvodnem procesu. Upoštevati je treba tudi to, da je povečana uporaba energije pri kombinirani proizvodnji toplotne in električne energije prednostna naloga Skupnosti za okolje ([3]). Takim investicijam je torej mogoče dodeliti pomoč po osnovni stopnji 40 % upravičenih stroškov.

32. Investicije za pospeševanje uporabe obnovljivih virov energije se štejejo kot enakovredne okoljskim investicijam, sprejetim v odsotnosti obveznih standardov Skupnosti. Upoštevati je treba tudi, da so ukrepi, ki podpirajo uporabo obnovljivih virov energije, ena izmed okoljskih prioritet Skupnosti ([4]) in eden izmed dolgoročnih ciljev, katerega je treba čim bolj spodbujati. Stopnja pomoči za investicije, ki podpirajo uporabo teh oblik energije je zato 40 %upravičenih stroškov.

Komisija meni, naj ugodnosti uživajo tudi obrati za pridobivanje obnovljive energije, ki služijo vsem potrebam celotne skupnosti, kot je otok ali stanovanjsko naselje. Investicije v tej zvezi so lahko upravičene do nadaljnjih 10 odstotnih točk poleg osnovne stopnje 40 % upravičenih stroškov.

Komisija meni, da lahko v primerih, kjer se izkaže, da je to potrebno, države članice dodelijo do 100 % upravičenih stroškov pomoči za investicije za podporo uporabe obnovljive energije. Zadevni obrati niso upravičeni do nadaljnje pomoči.

E.1.4 *Bonusi za podjetja, ki se nahajajo v regijah prejemnicah pomoči*

33. V regijah, ki so upravičene do državne regionalne pomoči, lahko podjetja prejemajo pomoč za pospeševanje regionalnega razvoja. Da bi jih spodbujali k nadaljnjim investicijam v okolje, jim je treba, kjer je to primerno, omogočiti prejemanje dodatne pomoči za investicije za varstvo okolja, opravljene skladno s točko 29 ([5]).

34. V regijah, ki so upravičene do regionalne pomoči, se zato najvišja stopnja okoljske pomoči, ki se uporablja za upravičene stroške, kot je določeno v točki 37, določa kot sledi.

V regijah prejemnicah pomoči je najvišja stopnja pomoči, ki se uporablja, višja izmed naslednjih dveh možnosti:

(a) osnovna stopnja za pomoč za investicije v okolje, to je 30 % bruto (standardni sistem), 40 % bruto (investicije v varčevanje z energijo, v obnovljive vire energije ali za pospeševanje kombinirane proizvodnje električne energije in toplote) ali 50 % bruto (investicije v obnovljive vire energije, ki oskrbujejo celotno skupnost), plus 5 odstotnih točk bruto v regijah, zajetih v členu 87(3)(c) in 10 odstotnih točk v regijah, zajetih v členu 87(3)(a) ([6]);

([1]) Akcijski program za učinkovitejšo izrabo energije v Evropski Skupnosti (COM(2000) 247 končna različica, 26.4.2000).

([2]) Izraz „učinkovitost konverzije“ pomeni razmerje med količino primarne energije, porabljene za proizvodnjo sekundarne oblike energije in količino dejansko proizvedene sekundarne energije. Izračuna se kot sledi: proizvedena električna energija + proizvedena toplotna energija/porabljena energija.

([3]) Resolucija Sveta z dne 18. decembra 1997 o strategiji Skupnosti za pospeševanje kombinirane proizvodnje toplote in električne energije (UL C 4, 8.1.1998, str. 1).

([4]) Resolucija Sveta z dne 8. junija 1998 o obnovljivih virih energije (UL C 198, 24.6.1998, str. 1).

([5]) Takšni bonusi niso na voljo, če država članica dodeli pomoč za naložbe skladno s tretjim odstavkom točke 32 (pomoč do 100 % upravičenih stroškov).

([6]) Investicije v regijah prejemnicah pomoči so upravičene do pomoči za naložbe, če so izpolnjeni pogoji iz smernic o regionalni državni pomoči (UL C 74, 10.3.1998, str. 9).

(b) ali stopnja regionalne pomoči plus 10 odstotnih točk bruto.

E.1.5 ***Bonus za mala in srednje velika podjetja***

35. Če investicije, omenjene v točkah 29 do 32 izvajajo mala ali srednje velika podjetja, je mogoče odobriti povečanje za 10 odstotnih točk bruto ([1]). Za namene teh smernic je opredelitev malih in srednje velikih podjetjih navedena v ustreznih besedilih Skupnosti ([2]).

Zgoraj navedene bonuse za regije prejemnice pomoči ter mala in srednje velika podjetja je mogoče kombinirati, vendar najvišja stopnja okoljske pomoči ne sme presegati 100 % bruto upravičenih stroškov. Mala in srednje velika podjetja niso upravičena do dvojnega bonusa ne na podlagi določb, ki se uporabljajo za regionalno pomoč, ne na podlagi tistih, ki se uporabljajo na področju varstva okolja ([3]).

E.1.6 ***Zadevne investicije***

36. Zadevne investicije so investicije v zemljišče, ki so nujno potrebne za izpolnjevanje okoljskih ciljev, investicije v objekte, obrate in opremo, namenjene zmanjševanju ali odpravljanju onesnaževanja in nevšečnosti, ter investicije za prilagajanje proizvodnih metod, ki bodo pripomogle k varstvu okolja.

Stroški za tehnološki transfer z nakupom operativnih licenc ali patentiranega in nepatentiranega znanja in izkušenj so lahko tudi upravičeni. Vendar morajo takšna nematerialna sredstva izpolnjevati naslednje pogoje:

(a) štejejo naj se za amortizacijska sredstva;

(b) nakup mora biti opravljen po tržnih pogojih od podjetja, v katerem kupec nima neposrednega ali posrednega nadzora;

(c) všteta morajo biti v sredstva podjetja in ostati v podjetju prejemnika pomoči, kjer se uporabljajo vsaj pet let. Ta pogoj ne velja, če so takšna nematerialna sredstva tehnološko zastarela. Če so v teh petih letih prodana, se dobiček od prodaje odšteje od upravičenih stroškov ter celoten ali del zneska pomoči je treba, če je to primerno, vrniti.

E.1.7 ***Upravičeni stroški***

37. Upravičeni stroški morajo biti strogo omejeni na dodatne stroške investicije, ki so potrebni za izpolnjevanje okoljskih ciljev.

To ima naslednje posledice: če stroškov investicije v varstvo okolja v skupnih stroških ni mogoče z lahkoto določiti, bo Komisija upoštevala objektivne in pregledne načine izračuna, na primer stroške tehnično primerljive investicije, ki pa ne nudi enake stopnje varstva okolja.

V vsakem primeru je treba upravičene stroške izračunati neto brez vštetih ugodnosti, ki izhajajo iz povečanj kapacitete, privarčevanih stroškov v prvih petih letih življenjske dobe investicije in dodatne pomožne proizvodnje v tem petletnem obdobju ([4]).

Za obnovljivo energijo so upravičeni stroški investicije običajno dodatni stroški za učinkovito proizvodnjo energije, ki jih ima podjetje v primerjavi s konvencionalno elektrarno enake kapacitete.

V primeru malih in srednje velikih podjetij, ki se prilagajajo novim standardom Skupnosti, upravičeni stroški vključujejo dodatne investicije, ki so potrebne za doseganje stopnje varstva okolja, ki jo zahtevajo omenjeni standardi.

Če se podjetje prilagaja državnim standardom, sprejetim v odsotnosti standardov Skupnosti, upravičene stroške sestavljajo dodatni stroški investicije, ki so potrebni za doseganje stopnje varstva okolja, ki jo zahtevajo državni standardi.

Če se podjetje prilagaja državnim standardom, ki so strožji od standardov Skupnosti ali prostovoljno izboljšuje standarde Skupnosti, upravičene stroške sestavljajo dodatni stroški investicije, ki so potrebni za doseganje stopnje varstva okolja, višje od stopnje, ki jo zahtevajo standardi Skupnosti. Stroški investicije, ki je potrebna za doseganje stopnje varstva okolja, ki jo zahtevajo standardi Skupnosti, niso upravičeni.

Če standardi niso določeni, upravičene stroške predstavljajo stroški investicije, ki je potrebna za doseganje višje stopnje varstva okolja, kakor je tista, ki bi jo lahko zadevno podjetje ali zadevna podjetja dosegla brez okoljske pomoči.

([1]) Takšen bonus ni na voljo, če država članica dodeli pomoč za naložbe skladno s tretjim odstavkom točke 32 (pomoč do 100 % upravičenih stroškov).

([2]) Priporočilo Komisije 96/280/ES z dne 3. aprila 1996 o opredelitvi malih in srednje velikih podjetij (UL L 107, 30.4.1996, str. 4)

([3]) Naložbe malih in srednje velikih podjetij so upravičene do pomoči za naložbe na podlagi določb iz Uredbe Komisije (ES) 70/2001 z dne 12. januarja 2001 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za pomoč malim in srednje velikim podjetjem (UL L 10, 13.1.2001, str. 33).

([4]) Če naložba zadeva izključno varstvo okolja in nima drugih ekonomskih koristi, se pri določanju upravičenih stroškov ne odštejejo druge gospodarske koristi.

E.1.8 ***Sanacija onesnaženih industrijskih območij***

38. Področje uporabe teh smernic lahko zajema tudi intervencije podjetij, ki popravljajo poškodbe okolja s sanacijo onesnaženih industrijskih območij [1]. Zadevne poškodbe okolja so lahko poškodbe kakovosti tal ali površinske vode ali podtalnice [2].

Če je mogoče natančno določiti osebo, odgovorno za onesnaženje, mora ta oseba financirati sanacijo skladno z načelom „onesnaževalec plača“, državne pomoči pa ni mogoče dodeliti. Z izrazom „oseba, odgovorna za onesnaženje“ je mišljena oseba, ki je odgovorna po veljavni zakonodaji v državi članici, ne glede na sprejem pravil Skupnosti v zadevi.

Če osebe, odgovorne za onesnaženje, ni mogoče določiti ali ji ni mogoče naložiti stroškov, lahko oseba, odgovorna za delo, prejme pomoč [3].

Pomoč za sanacijo onesnaženih industrijskih območij lahko znaša do 100 % upravičenih stroškov, plus 15 % stroškov dela. Upravičeni stroški so enaki stroškom dela brez povečanja vrednosti zemljišča.

Skupni znesek pomoči v nobenem primeru ne sme presegati dejanskih stroškov, ki jih je imelo podjetje.

E.1.9 ***Preselitev podjetij***

39. Komisija meni, da načeloma preselitev podjetij na nove lokacije ne predstavlja varstva okolja in torej ne daje upravičenja do pomoči na podlagi teh smernic.

Dodelitev pomoči pa je lahko upravičena, če podjetje, ustanovljeno v mestnem okolju ali na območju v okviru program Natura 2000, zakonito opravlja dejavnost, ki povzroča večje onesnaževanje in se mora zaradi takšne lokacije preseliti na bolj primerno območje.

Hkrati morajo biti izpolnjeni vsi naslednji kriteriji:

(a) Spremembo lokacije morajo narekovati okoljevarstveni razlogi, ukazana pa mora biti z upravno ali sodno odločbo.

(b) Podjetje mora izpolnjevati najstrožje okoljevarstvene standarde, ki se uporabljajo na novem območju, kjer se nahaja.

Podjetje, ki izpolnjuje zgoraj navedene pogoje, lahko prejme pomoč za investicije skladno s točko 29. Uporabljajo se določbe iz točke 35 o dodeljevanju bonusa za mala in srednje velika podjetja.

Da bi Komisija določila višino upravičenih stroškov v primeru pomoči za preselitev, bo upoštevala dobiček od prodaje ali najema obrata ali zapuščenega zemljišča, kompenzacijo, izplačano v primeru razlastitve, in stroške, povezane z nakupom zemljišča ali gradnje ali nakupa novega obrata enake kapacitete, kot jo je imel opuščeni obrat. Upoštevajo se lahko tudi drugi dobički, povezani s preselitvijo obrata, predvsem dobički zaradi izboljšave uporabljene tehnologije ob preselitvi in računovodski dobički, povezani z boljšo izrabo obrata. Investicije, povezane s povečanjem kapacitete, se ne upoštevajo pri izračunu upravičenih stroškov, ki narekujejo upravičenost do okoljske pomoči.

Če upravna ali sodna odločba, ki narekuje spremembo lokacije, povzroči prezgodnjo prekinitev pogodbe o najemu zemljišča ali objektov, se kazni, ki jih mora plačevati podjetje zaradi prekinitve pogodbe, lahko upoštevajo pri izračunu upravičenih stroškov.

E.1.10 ***Splošna pravila***

40. Pomoč za investicije za izboljšanje standardov Skupnosti ali za investicije, ki se izvajajo tam, kjer standardi Skupnosti ne obstajajo, se ne dodeli v primeru, da takšna izboljšanja privedejo le do uskladitve podjetij s standardi Skupnosti, ki so že sprejeti, vendar še ne veljajo. Podjetje lahko prejme pomoč, ki mu omogoči prilagoditev državnim standardom, ki so strožji od standardov Skupnosti ali kjer standardov Skupnosti ni, le v primeru, da izpolni državne standarde do končnega datuma, določenega v ustreznih državnih ukrepih. Investicije, ki se izvajajo po tem datumu, niso upravičene [4].

E.2 **Pomoč malim in srednje velikim podjetjem za svetovanje/posvetovanje na področju okolja**

41. Storitve svetovanja/posvetovanja igrajo pomembno vlogo pri pomoči malim in srednje velikim podjetjem, da napredujejo na področju varstva okolja. Komisija zato meni, da je mogoče pomoč dodeliti na podlagi določb Uredbe (ES) št. 70/200138 [5].

(1) Komisija poudarja, da sanacijska dela, ki jih opravijo organi oblasti, niso kot taka zajeta v člen 87 Pogodbe. Težave z državno pomočjo pa lahko nastopijo, če se zemljišče po sanaciji proda po ceni, ki je nižja od tržne cene.

(2) Vsi stroški, ki jih ima podjetje pri sanaciji svojega območja, ne glede na to, ali je takšen izdatek mogoče prikazati kot osnovno sredstvo v bilanci stanja, se štejejo kot upravičene naložbe v primeru sanacije onesnaženih območij.

(3) Oseba, odgovorna za opravljanje dela, ni nujno oseba, odgovorna za onesnaženje, v smislu, kot je izraz uporabljen tukaj.

(4) Pravila, določena v tej točki, ne vplivajo na točko 28 o pomoči za mala in srednje velika podjetja.

(5) Napotilo je v opombi 32.

E.3 Pomoč za tekoče poslovanje

E.3.1 *Pravila, ki se uporabljajo za pomoč za tekoče poslovanje za pospeševanje ravnanja z odpadki in varčevanja z energijo*

42. Naslednja pravila se uporabljajo za dve vrsti pomoči za tekoče poslovanje, ki sta:

(a) pomoč za ravnanje z odpadki, če je takšno ravnanje skladno s hierarhično klasifikacijo načel ravnanja z odpadki ([1]);

(b) pomoč na področju varčevanja z energijo.

43. Če se takšna pomoč pokaže kot neizogibno potrebna, mora biti strogo omejena na nadomestila za dodatne stroške proizvodnje v primerjavi s tržnimi cenami ustreznih proizvodov ali storitev ([2]). Takšna pomoč mora biti tudi začasna in se praviloma mora sčasoma zmanjševati, tako da spodbudi cene, da čim prej začnejo odražati stroške.

44. Komisija meni, da morajo navadno podjetja nositi stroške obdelave industrijskih odpadkov skladno z načelom „onesnaževalec plača“. Pomoč za tekoče poslovanje pa je lahko potrebna, če se sprejmejo državni standardi, ki so strožji od veljavnih pravil Skupnosti, ali če se sprejmejo državni standardi tam, kjer pravil Skupnosti ni, tako da podjetja začasno niso več konkurenčna na mednarodni ravni.

Podjetja, ki prejemajo pomoč za tekoče poslovanje za obdelavo industrijskih in neindustrijskih odpadkov, morajo to storitev financirati v sorazmerju s količino odpadkov, ki jih proizvajajo, in/ali stroški obdelave.

45. Trajanje vsake takšne pomoči za tekoče poslovanje je omejeno na pet let, če je pomoč „upadajoča“. Intenzivnost pomoči lahko znaša do 100 % dodatnih stroškov v prvem letu, vendar mora linearno padati do nič do konca petega leta.

46. V primeru „neupadajoče“ pomoči je njeno trajanje omejeno na pet let, intenzivnost pa ne sme preseči 50 % dodatnih stroškov.

([1]) Klasifikacija je navedena v Strategiji Skupnosti za ravnanje z odpadki (COM(96) 399 končna različica z dne 30.7.1996). V tem sporočilu Komisija ponavlja, da je ravnanje z odpadki prednostni cilj Skupnosti, da bi zmanjšala tveganje za okolje. Na koncept ravnanja z odpadki je treba gledati s treh zornih kotov: ponovna uporaba, reciklaža in regeneracija. Odpadke, katerih proizvodnja je neizogibna, je treba obdelati in odstraniti brez nevarnosti.

([2]) Koncept proizvodnih stroškov je treba razumeti kot neto brez vsake pomoči, vendar vključno z običajno stopnjo dobička.

E.3.2 *Pravila, ki se uporabljajo za vso pomoč za tekoče poslovanje v obliki zmanjšanja davkov ali davčnih oprostitev*

47. Pri sprejemanju davkov, ki se zaračunavajo za nekatere dejavnosti zaradi varstva okolja, lahko države članice štejejo, da je potrebno določiti začasne izjeme za nekatera podjetja, predvsem zaradi odsotnosti harmonizacije na evropski ravni ali zaradi začasnih tveganj izgube mednarodne konkurenčnosti. Na splošno takšne izjeme predstavljajo pomoč za tekoče poslovanje iz člena 87 Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti. Pri analizi takšnih ukrepov je treba ugotoviti med drugim tudi to, ali se davek zaračunava zaradi odločitve Skupnosti ali zaradi avtonomne odločitve države članice.

48. Če se davek zaračunava zaradi avtonomne odločitve države članice je mogoče, da se prizadeta podjetja težko hitro prilagodijo novi davčni obremenitvi. V takšnih okoliščinah je začasna izjema, ki omogoča nekaterim podjetjem, da se prilagodijo novim razmeram, upravičena.

49. Če se davek zaračunava na podlagi direktive Skupnosti, obstajata dve možnosti:

(a) država članica za nekatere izdelke uporablja davke po stopnji, ki je višja od najmanjše stopnje, določene v direktivi Skupnosti, nekaterim podjetjem pa prizna izjeme, tako da plačajo davke, katerih stopnja je nižja, vendar še vedno vsaj enaka najnižji stopnji, določeni v direktivi. Komisija meni, da je v takšnih okoliščinah začasna izjema lahko upravičena, saj omogoča podjetjem, da se prilagodijo višji obdavčitvi in jih spodbuja k okolju prijaznejšemu ravnanju;

(b) država članica za nekatere izdelke uporablja davke po najnižji stopnji, določeni v direktivi Skupnosti, in dodeli izjeme nekaterim podjetjem, ki so tako obdavčena po stopnji, ki je nižja od najnižje stopnje. Če takšne izjeme zadevna direktiva ne dovoljuje, izjema predstavlja pomoč, ki je neskladna s členom 87 Pogodbe. Če direktiva pomoč dovoljuje, lahko Komisija meni, da je skladna s členom 87, če je potrebna in ni nesorazmerna glede na cilje Skupnosti. Komisija se bo še posebej potrudila, da zagotovi, da so vse takšne izjeme časovno omejene.

50. Na splošno morajo zadevni davčni ukrepi znatno prispevati k varstvu okolja. Paziti je treba, da izjeme zaradi svoje narave ne škodujejo splošnim ciljem.

51. Takšne izjeme lahko predstavljajo pomoč za tekoče poslovanje, ki jo je mogoče odobriti pod naslednjimi pogoji:

1. Če iz okoljskih razlogov država članica sprejme **nov davek** v sektorju dejavnosti ali na izdelke, za katere v Skupnosti ni bila opravljena harmonizacija davkov, ali če je davek, ki ga predvideva država članica, višji od tistega, ki ga predpisuje zakonodaja Skupnosti, Komisija meni, da so za 10 letno obdobje določene izjeme, ki ne upadajo, lahko upravičene v dveh primerih:

(a) če so takšne izjeme pogojene s sklepanjem sporazumov med zadevno državo članico in podjetji, ki prejmejo pomoč, s katerimi se podjetja ali skupine podjetij zavežejo, da bodo dosegla okoljevarstvene cilje v obdobju, v katerem se uporabljajo izjeme, ali če podjetja prostovoljno sklenejo sporazume z enakim učinkom. Takšni sporazumi ali podjetja lahko med drugim zadevajo zmanjšanje porabe energije, zmanjšanje emisij ali druge okoljevarstvene ukrepe. O vsebini teh sporazumov se vsaka država članica pogaja, oceni pa jo Komisija, ko so projekti pomoči priglašeni. Država članica mora zagotoviti strog nadzor obveznosti, ki jih sprejmejo podjetja ali skupine podjetij. Sporazumi, ki jih sklenejo države članice z zadevnimi podjetji, morajo določati kazni, ki se uporabljajo, če obveznosti niso izpolnjene.

Takšne določbe se uporabljajo tudi v primeru, da država članica za zmanjšanje davkov uporablja pogoje, ki imajo enak učinek kot zgoraj navedeni sporazumi ali obveznosti;

(b) takšne izjeme niso nujno pogojene s sklepanjem sporazumov med zadevno državo članico in podjetji, ki prejmejo pomoč, če je izpolnjen eden izmed naslednjih pogojev:

— če zmanjšanje zadeva davek Skupnosti, mora biti znesek, ki ga podjetja dejansko plačajo po zmanjšanju, še vedno višji od najnižjega zneska Skupnosti, da bi podjetja spodbujali k izboljšanju varstva okolja,

— če zmanjšanje zadeva državni davek, določen v odsotnosti davka Skupnosti, morajo podjetja, ki so upravičena do zmanjšanja, vseeno plačati pomemben del državnega davka.

2. Določbe iz točke 51.1 se lahko uporabljajo za obstoječe davke, če sta hkrati izpolnjena naslednja dva pogoja:

(a) zadevni davek mora imeti precejšen pozitivni vpliv na varstvo okolja;

(b) odstopanja za zadevna podjetja so bila sprejeta, ko je bil sprejet davek, ali so postala potrebna zaradi znatne spremembe v gospodarskih pogojih, ki so podjetja postavila v posebej težek konkurenčni položaj. V slednjem primeru znesek zmanjšanja ne sme presegati povečanja stroškov zaradi spremembe gospodarskih pogojev. Ko povečanja stroškov ni več, se zmanjšanje ne sme več uporabljati.

3. Države članice lahko tudi spodbujajo razvoj postopkov za proizvodnjo električne energije iz konvencionalnih virov energije, kakršen je plin, ki imajo večjo energetsko učinkovitost, kot je energetska učinkovitost iz konvencionalnih proizvodnih procesov. V takšnih primerih, zaradi pomena takšnih tehnik za varstvo okolja in če uporabljena primarna energija znatno zmanjšuje negativne vplive za varstvo okolja, Komisija meni, da se lahko upraviči popolna davčna oprostitev za obdobje petih let, če je pomoč neupadajoča. Skladno s pogoji iz točk 51.1 in 51.2 se lahko dodelijo tudi odstopanja za 10 let.

52. Če se obstoječi davek znatno poveča in če zadevna država članica meni, da so odstopanja potrebna za nekatera podjetja, se pogoji iz točke 51.1 za nove davke uporabljajo po analogiji.

53. Če zmanjšanje zadeva davek, ki je harmoniziran na ravni Skupnosti in če je domači davek nižji ali enak najmanjšemu davku Skupnosti, Komisija meni, da dolgoročne izjeme niso upravičene. V tem primeru morajo odobrene izjeme izpolnjevati pogoje iz točk 45 in 46 ter morajo biti zajete v izrecno odobritev odstopanja od najnižje vrednosti Skupnosti.

V vseh primerih zmanjšanja davkov lahko države članice dodelijo pomoč za tekoče poslovanje skladno s točkama 45 in 46.

E.3.3 *Pravila, ki se uporabljajo za pomoč za tekoče poslovanje za obnovljive vire energije*

54. Kar zadeva proizvodnjo obnovljive energije, je pomoč za tekoče poslovanje navadno mogoče dodeliti na podlagi teh smernic.

55. Komisija meni, da je takšna pomoč upravičena do posebne obravnave zaradi težav, s katerimi se takšni viri energije včasih srečujejo pri učinkovitem konkuriranju s konvencionalnimi viri. Upoštevati je treba tudi, da je spodbujanje razvoja takšnih virov energije politika Komisije, predvsem iz okoljskih razlogov. Pomoč je lahko potrebna predvsem, ko razpoložljivi tehnični postopki ne omogočajo proizvodnje energije po cenah na količinsko enoto, ki bi bile primerljive s cenami konvencionalnih virov.

56. Pomoč za tekoče poslovanje se lahko tukaj upraviči, da bi pokrila razliko med stroški proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije in tržno ceno takšne energije. Oblika takšne pomoči se lahko spreminja glede na zadevno vrsto energije in mehanizma podpore, ki ga izdela država. Pri preučevanju primerov bo Komisija upoštevala tudi konkurenčni položaj vseh oblik zadevne energije.

57. Država članica lahko dodeli pomoč za obnovljive vire energije, kakor sledi:

E.3.3.1 *Možnost 1*

58. Na področju obnovljive energije so stroški investicije na enoto posebej visoki in ponavadi znašajo precejšen del stroškov podjetja ter mu ne omogočajo zaračunavanja konkurenčnih cen na trgih, kamor prodajajo energijo.

59. Da bi bolje upoštevali omejitve, ki jih ima obnovljiva energija pri dostopu do trga, lahko države članice dodelijo pomoč, ki bo nadomestila razliko med stroški proizvodnje obnovljive energije in tržno ceno oblike zadevne energije. Pomoč za tekoče poslovanje se lahko dodeli le za amortizacijo obrata. Nadaljnja energija, ki jo proizvede obrat, ni upravičena do pomoči. Pomoč pa lahko pokriva tudi primeren donos kapitala, če lahko države članice prikažejo, da je to nujno glede na slabo konkurenčnost nekaterih obnovljivih virov energije.

Pri določanju zneska pomoči za tekoče poslovanje je treba upoštevati tudi pomoč za investicije, ki jo zadevno podjetje dobi za novi obrat.

Ko države članice priglasijo sheme pomoči Komisiji, morajo navesti natančne mehanizme podpore in predvsem načine izračunavanja zneska pomoči. Če Komisija shemo odobri, morajo države članice takšne mehanizme in načine izračuna uporabljati pri dodeljevanju pomoči podjetjem.

60. Za razliko od večine drugih virov obnovljive energije biomasa zahteva veliko manjše investicije, vendar ima višje operativne stroške. Komisija bo zato omogočila, da pomoč za tekoče poslovanje presega znesek investicije, če države članice lahko prikažejo, da so skupni stroški podjetja po amortizaciji obrata še vedno višji, kakor so tržne cene energije.

E.3.3.2 *Možnost 2*

61. Države članice lahko dodelijo pomoč za obnovljive vire energije z uporabo tržnih mehanizmov, kot so zeleni certifikati ali razpisi za javna naročila. Takšni sistemi omogočajo, da vsi proizvajalci obnovljive energije posredno uživajo ugodnosti zagotovljenega povpraševanja po njihovi energiji po ceni, ki je višja od tržne cene za konvencionalno energijo. Cena takšnih zelenih certifikatov ni določena vnaprej, ampak je odvisna od ponudbe in povpraševanja.

62. Če takšni sistemi predstavljajo državno pomoč, jih lahko Komisija odobri, če lahko države članice prikažejo, da je podpora nujna za zagotavljanje rentabilnosti zadevnih virov obnovljive energije, da skupna nadomestila za obnovljivo energijo niso previsoka in da ne odvrača proizvajalcev obnovljive energije od težnje h konkurenčnosti. Da bi Komisija preverila, ali so takšni kriteriji izpolnjeni, namerava odobriti takšne sisteme pomoči za desetletno obdobje, po preteku katerega pa bo treba oceniti, ali je treba s podporo nadaljevati.

E.3.3.3 *Možnost 3*

63. Države članice lahko dodelijo pomoč za tekoče poslovanje novim obratom, ki proizvajajo obnovljivo energijo, ki se bo izračunala na podlagi zunanjih stroškov, katerim so se izognili. To so okoljevarstveni stroški, ki bi jih morala družba nositi, če bi enako količino energije proizvedel proizvodni obrat s konvencionalnimi oblikami energije. Izračunajo se na podlagi razlike med zunanjimi stroški, ki so jih proizvedli in jih niso plačali proizvajalci obnovljive energije, ter zunanjimi stroški, ki so jih proizvedli in jih niso plačali proizvajalci neobnovljive energije. Za takšen izračun države članice uporabijo mednarodno priznan postopek računanja, o katerem so obvestile Komisijo. Med drugim morajo z njim priti do utemeljene in količinsko opredeljene primerjalne analize stroškov, skupaj z oceno zunanjih stroškov konkurenčnih proizvajalcev energije, da lahko dokažejo, da pomoč resnično nadomešča nepokrite zunanje stroške.

V vsakem primeru znesek tako dodeljene pomoči proizvajalcem obnovljive energije ne sme presegati 0,05 evrov na kWh.

Poleg tega morajo podjetja znesek pomoči, ki presega znesek pomoči iz možnosti 1, ponovno investirati v obnovljive vire energije. Če takšna dejavnost predstavlja tudi državno pomoč, bo Komisija to upoštevala.

64. Če naj možnost 3 ostaja dosledna s splošnimi pravili o konkurenci, mora biti Komisija prepričana, da pomoč ne povzroča izkrivljanja konkurence, ki nasprotuje skupnim interesom. Z drugimi besedami, prepričana mora biti, da bo pomoč dejansko povečala uporabo obnovljivih virov energije v primerjavi s konvencionalnimi viri energije in ne bo le preprost prenos tržnih deležev med viri obnovljive energije. Zato morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

— pomoč, dodeljena na podlagi te možnosti, mora biti del sheme, ki enako obravnava podjetja v sektorju obnovljive energije;

— shema mora določati, da se pomoč dodeljuje brez razlikovanja med podjetji, ki proizvajajo enako obnovljivo energijo;

— shemo mora Komisija ponovno preučiti vsakih pet let.

E.3.3.4 *Možnost 4*

65. Države članice lahko skladno s splošnimi pravili, ki urejajo takšno pomoč v točkah 45 in 46, še vedno dodeljujejo pomoč za tekoče poslovanje.

E.3.4 Pravila, ki se uporabljajo za pomoč za tekoče poslovanje kombinirane proizvodnje toplote in električne energije

66. Komisija meni, da je pomoč za tekoče poslovanje za kombinirano proizvodnjo toplote in električne energije lahko upravičena, če so izpolnjeni pogoji iz točke 31. Takšna pomoč se lahko dodeli podjetjem, ki javnosti distribuirajo električno energijo in toploto, če proizvodni stroški takšne električne energije ali toplote presegajo tržno ceno. V podobnih okoliščinah se lahko pomoč za tekoče poslovanje dodeli skladno s pravili iz točk 58 do 65. Sklep, ali je pomoč potrebna, bo upošteval stroške in dohodke iz proizvodnje in prodaje električne energije ali toplote.

67. Pomoč za tekoče poslovanje je mogoče dodeliti po enakih pogojih kot za industrijsko uporabo kombinirane proizvodnje električne energije in toplote, če je mogoče dokazati, da proizvodni stroški ene količinske enote energije pri uporabi takšne tehnike presegajo tržno ceno ene količinske enote konvencionalne energije. Proizvodni stroški lahko vključujejo običajen donos kapitala v podjetju, dobičke podjetja za proizvodnjo toplote pa je treba od proizvodnih stroškov odšteti.

F. POLITIKE, UKREPI IN INSTRUMENTI ZA ZMANJŠEVANJE TOPLOGREDNIH PLINOV

68. S Kiotskim protokolom, ki so ga podpisale države članice in Skupnost, se podpisnice zavezujejo, da bodo omejile ali zmanjšale emisije toplogrednih plinov v obdobju 2008-2012. V Skupnosti kot celoti je cilj zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 8 % glede na raven iz leta 1990.

69. Države članice in Skupnost morajo kot pogodbenice protokola doseči zmanjšanje toplogrednih plinov s pomočjo skupnih in usklajenih politik in ukrepov ([1]), vključno z ekonomskimi instrumenti, ter tudi s pomočjo instrumentov, ki jih je določil sam Kiotski protokol, to so mednarodno trgovanje z emisijami, skupno izvajanje in mehanizem čistega razvoja.

70. Glede na pomanjkanje določb Skupnosti na tem področju in brez poseganja v pravico Komisije do pobude pri predlaganju takšnih določb, morajo države članice oblikovati politike, ukrepe in instrumente, ki jih želijo sprejeti, da bi dosegle cilje v Kiotskem protokolu.

71. Komisija meni, da nekatera sredstva, ki so jih sprejele države članice za doseganje ciljev Protokola, lahko predstavljajo državno pomoč, vendar je še prezgodaj za določanje pogojev za odobritev takšne pomoči.

G. OSNOVA ZA OPROSTITEV ZA VSE PROJEKTE, KI JIH JE PREUČILA KOMISIJA

72. Ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih v teh smernicah, Komisija odobri okoljsko pomoč na podlagi člena 87(3)(c) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za „pomoč za olajšanje razvoja nekaterih gospodarskih dejavnosti ali nekaterih gospodarskih območij, če takšna pomoč ne vpliva na trgovinske pogoje tako škodljivo, da bi bilo to v nasprotju s skupnim interesom“.

73. Pomoč za pospeševanje izvajanja pomembnih projektov v skupnem interesu Evrope, ki so okoljska prioriteta in bodo pogosto ugodno učinkovali preko meja zadevne države članice ali zadevnih držav članic, je mogoče odobriti na podlagi izjeme, določene v členu 87(3)(b) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Vendar pa mora biti pomoč potrebna za nadaljevanje projekta, ki mora biti poseben, točno določen in kakovostno pomemben ter mora predstavljati vzoren in jasno prepoznaven prispevek skupnemu interesu Evrope. Ko se ta izjema uporabi, lahko Komisija odobri pomoč po stopnjah, višjih od omejitev, določenih za pomoč, odobreno na podlagi člena 87(3)(c).

H. PREKRIVANJE POMOČI IZ RAZLIČNIH VIROV

74. Pragi pomoči, določeni v teh smernicah, se uporabljajo ne glede na to, ali se zadevna pomoč financira v celoti ali deloma iz državnih virov ali iz virov Skupnosti. Pomoč, odobrena na podlagi teh smernic, se ne sme kombinirati z drugimi oblikami državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ali z drugimi oblikami financiranja Skupnosti, če je zaradi takšnega prekrivanja intenzivnost pomoči višja od intenzivnosti, določene v teh smernicah.

([1]) Za podrobnosti o skupnih in usklajenih politikah in ukrepih glej predvsem „Pripravo na izvajanje Kiotskega protokola“ (COM(1999) 230 z dne 19.5.1999).

V primeru pomoči, ki služi različnim namenom in ima enake upravičene stroške, se uporabi najugodnejši prag pomoči.

I. „USTREZNI UKREPI“ V SMISLU ČLENA 88(1) POGODBE O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI

75. Komisija bo na podlagi člena 88(1) Pogodbe državam članicam predlagala naslednje ustrezne ukrepe za njihove obstoječe sisteme pomoči.

76. Da bi lahko ocenila morebitne znatne zneske pomoči, dodeljene na podlagi odobrenih shem, in ugotovila, ali je takšna pomoč skladna s skupnim trgom, bo kot ustrezni ukrep na podlagi člena 88(1) Pogodbe Komisija predlagala, naj države članice pomoč priglasijo vnaprej za vsak posamezen primer pomoči za investicije, dodeljene na podlagi odobrene sheme, če upravičeni stroški presegajo 25 milijonov evrov in če pomoč presega bruto ekvivalent dotacije, ki znaša 5 milijonov evrov. Priglasitve se opravijo s pomočjo obrazca, katerega vzorec je prikazan v Prilogi.

77. Komisija bo tudi predlagala, kot ustrezni ukrep na podlagi člena 88(1), naj države članice uskladijo svoje obstoječe sheme okoljske pomoči s temi smernicami do 1. januarja 2002.

78. Komisija bo zahtevala, da države članice v enem mesecu od prejema predlaganih ukrepov, navedenih v točkah 75 do 77, potrdijo, da se z njimi strinjajo. Če Komisija ne bo prejela odgovora, bo sklepala, da se zadevna država članica ne strinja.

79. Komisija poudarja, da razen za pomoč *de minimis* na podlagi Uredbe (ES) št. 69/2001 ([1]) te smernice ne vplivajo na obveznost, ki jo državam članicam nalaga člen 88(3) Pogodbe, da morajo priglasiti vse sheme pomoči, spremembe takšnih shem in vse posamezne pomoči, dodeljene podjetjem izven okvira odobrenih shem.

80. Komisija bo zagotovila, da bo vsaka odobritev prihodnje sheme skladna s temi smernicami.

J. IZVAJANJE SMERNIC

81. Te smernice se začnejo uporabljati, ko bodo objavljene v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*. Uporabljati se bodo prenehale dne 31. decembra 2007. Po posvetu z državami članicami jih Komisija lahko spremeni pred tem datumom na podlagi pomembnih vprašanj v zvezi s konkurenčno politiko ali z okoljsko politiko, ali da bi tako upoštevali druge politike Skupnosti ali mednarodne obveznosti.

82. Komisija bo te smernice uporabljala v zvezi z vsemi priglašenimi projekti pomoči, glede katerih mora odločati po objavi teh smernic v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*, čeprav so bili projekti priglašeni pred objavo.

V primerih nepriglašene pomoči, bo Komisija uporabila:

(a) te smernice, če je bila pomoč dodeljena po objavi v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*;

(b) smernice v veljavi ob dodelitvi pomoči v vseh drugih primerih.

K. VKLJUČEVANJE OKOLJSKE POLITIKE V DRUGE SMERNICE O DRŽAVNI POMOČI

83. Člen 6 Pogodbe pravi:

> „Okoljevarstvene zahteve morajo biti vključene v opredelitev in izvajanje politik Skupnosti in dejavnosti, navedenih v členu 3, predvsem z namenom pospeševanja trajnostnega razvoja.“

Pri sprejemanju ali popravljanju drugih smernic Skupnosti ali okvirov za državno pomoč bo Komisija preučila, kako bi takšne zahteve lahko najbolje upoštevala. Preučila bo tudi, ali ne bi bilo primerno, da od držav članic zahteva, da pripravijo študijo o vplivu na okolje vsakokrat, ko priglašujejo pomemben projekt pomoči, ne glede na sektor, ki ga zadeva.

([1]) UL L 10, 13.1.2001, str. 30.

PRILOGA

DODATNI PODATKI, KI JIH JE TREBA NAVADNO POSLATI OB PRIGLASITVI DRŽAVNE POMOČI ZA OKOLJEVARSTVENE NAMENE NA PODLAGI ČLENA 88(3) POGODBE

(Sheme, primeri pomoči, dodeljene na podlagi odobrene sheme, in enkratne pomoči)

Priloga k splošnemu vprašalniku v oddelku A Priloge II k Pismu Komisije državam članicam z dne 2. avgusta 1995 o priglasitvah in standardiziranih letnih poročilih:

1. Cilji.

   Natančen opis ciljev ukrepa in vrste varstva okolja, ki jo namerava pospeševati.

2. Opis ukrepa.

   Natančen opis ukrepa in prejemnikov.

   Opis skupnih stroškov investicij, ki jih vključuje, in upravičenih stroškov.

   V primeru, da je bil obravnavani ukrep v preteklosti že izvajan, kateri okoljski rezultati so bili doseženi?

   Če je ukrep nov, kateri okoljski rezultati se pričakujejo in v kolikšnem času?

   Če naj se pomoč dodeli za izboljšanje standardov, kateri standardi se uporabljajo in kako ukrep omogoča znatno višjo stopnjo varstva okolja, ki naj bi bila dosežena?

   Če se pomoč dodeljuje v primeru, ko obveznih standardov ni, navedite natančen opis načina.